07/02/2021

Η παραβολή των Ταλάντων

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κυριακή ΙΣΤ΄ Ματθαίου (Ταλάντων), Ευαγγ. Ανάγνωσμα : Ματθ. κε΄ 14-30

Πρωτότυπο Κείμενο

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπος τις ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν·ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεταιὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ᾽ αὐτῶν λόγον. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· Κύ ριε, δύο τάλαντά μοι

παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα, ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις·καὶ ἐλθὼν ἐγὼ, ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. (Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ). Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ταῦτα λέγων, ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Νεοελληνική Απόδοση

Είπε ο Κύριος αυτή την παραβολή: «Η βασιλεία του Θεού μοιάζει μ’ έναν άνθρωπο ο οποίος φεύγοντας για ταξίδι, κάλεσε τους δούλους του και τους εμπιστεύτηκε τα υπάρχοντά του. Σ’ άλλον έδωσε πέντε τάλαντα, σ’ άλλον δύο, σ’ άλλον ένα, στον καθένα ανάλογα με την ικανότητά του, κι έφυγε αμέσως για το ταξίδι. Αυτός που έλαβε τα πέντε τάλαντα, πήγε και τα εκμεταλλεύτηκε και κέρδισε άλλα πέντε. Κι αυτός που έλαβε τα δύο τάλαντα, κέρδισε επίσης άλλα δύο. Εκείνος όμως που έλαβε το ένα τάλαντο, πήγε κι έσκαψε στη γη και έκρυψε τα χρήματα του κυρίου του.» Ύστερα από ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, γύρισε ο κύριος εκείνων των δούλων και έκανε λογαριασμό μαζί τους. Παρουσιάστηκε τότε εκείνος που είχε λάβει τα πέντε τάλαντα και του έφερε άλλα πέντε. “Κύριε”, του λέει, “μου εμπιστεύτηκες πέντε τάλαντα· κοίτα, κέρδισα μ’ αυτά άλλα πέντε”. Ο κύριός του τού είπε: “εύγε, καλέ και έμπιστε δούλε! Αποδείχτηκες αξιόπιστος στα λίγα, γι’ αυτό θα σου εμπιστευτώ πολλά. Έλα να γιορτάσεις μαζί μου”. Παρουσιάστηκε κι ο άλλος με τα δύο τάλαντα και του είπε: “κύριε, μου εμπιστεύτηκες δύο τάλαντα· κοίτα, κέρδισα άλλα δύο”. Του είπε ο κύριός του: “εύγε, καλέ και έμπιστε δούλε! Αποδείχτηκες αξιόπιστος στα λίγα, γι’ αυτό θα σου εμπιστευτώ πολλά. Έλα να γιορτάσεις μαζί μου”. Παρουσιάστηκε κι εκείνος που είχε λάβει το ένα τάλαντο και του είπε: “κύριε, ήξερα πως είσαι σκληρός άνθρωπος. Θερίζεις εκεί όπου δεν έσπειρες και συνάζεις καρπούς εκεί που δε φύτεψες. Γι’ αυτό φοβήθηκα και πήγα κι έκρυψα το τάλαντό σου στη γη. Ορίστε τα λεφτά σου”. Ο κύριός του τού αποκρίθηκε: “δούλε κακέ και οκνηρέ, ήξερες πως θερίζω όπου δεν έσπειρα, και συνάζω καρπούς απ’ όπου δε φύτεψα! Τότε έπρεπε να βάλεις τα χρήματά μου στην τράπεζα, κι εγώ όταν θα γυρνούσα πίσω, θα τα έπαιρνα με τόκο. Πάρτε του, λοιπόν, το τάλαντο και δώστε το σ’ αυτόν που έχει τα δέκα τάλαντα. Γιατί σε

καθέναν που έχει, θα του δοθεί με το παραπάνω και θα ’χει περίσσευμα· ενώ απ’ όποιον δεν έχει, θα του πάρουν και τα λίγα που έχει. Κι αυτόν τον άχρηστο δούλο πετάξτε τον έξω στο σκοτάδι. Εκεί θα κλαίνε, και θα τρίζουν τα δόντια”». Αφού τα είπε όλα αυτά, πρόσθεσε με έμφαση: «Όποιος έχει αυτιά για ν’ ακούει ας τα ακούει».

Σχολιασμός

Η ευαγγελική περικοπή της σημερινής Κυριακής είναι από το ευαγγέλιο του ευαγγελιστή Ματθαίου και περιέχει την παραβολή των ταλάντων. Είναι μια από τις πλέον δυνατές παραβολές που δημιουργούν ισχυρά συναισθήματα και προβληματισμούς στους αναγνώστες της. Στηρίζεται στο γεγονός ότι ο Χριστός χρησιμοποιεί πραγματικές εικόνες της καθημερινής ζωής για να οικοδομήσει τον παραβολικό του λόγο. Η παραβολή συγκεντρώνει όλα τα φιλολογικά στοιχειά που συνήθως οικοδομούν τις ευαγγελικές περικοπές. Η εισαγωγή της παραβολής γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο: « τότε ομοιοθήσεται η βασιλεία των ουρανών δέκα παρθένοις»(Ματθ. 25,1). Έτσι η παραβολή των ταλάντων είναι η παρομοίωση για τη βασιλεία των ουρανών.
Στη δομή της παραβολής υπάρχει το λεγόμενο τρίπτυχο σχήμα. Το τρίπτυχο σχήμα συνίσταται από τις τρεις περιπτώσεις των δούλων στους οποίους καταμερίζει τα τάλαντα. Η παραβολή δομείται φιλολογικά πρώτον απ την καθ΄ αυτό διήγηση του καταμερισμού των ταλάντων, στον πρώτο δούλο πέντε, στο δεύτερο δύο , και στο τρίτο ένα τάλαντο. Ο καταμερισμός αυτός δεν ήταν ούτε τυχαίος ούτε αυθαίρετος , αλλά στηριζόταν στην ικανότητα του καθενός από τους τρείς δούλους. Στο πρώτο μέρος της καθ΄ αυτό διηγήσεως περιγράφεται και ο τρόπος με τον οποίο εργάσθηκε ο καθένας . Ο πρώτος εργαζόμενος διπλασίασε τα πέντε τάλαντα σε δέκα . Το ίδιο και ο δεύτερος , τα δυο τα διπλασίασε σε τέσσερα. Ο τρίτος σε αντίθεση με τους δυο πρώτους , αντί να εργασθεί για την αύξηση του ταλάντου που έλαβε , έσκαψε στη γη και έκρυψε το τάλαντο του.

Ωστόσο μετά τη πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος ο άνθρωπος εκείνος επέστρεψε από την αποδημία του και ζήτησε ξεκαθάρισμα λογαριασμών με τους τρεις δούλους στους οποίους εμπιστεύτηκε τα τάλαντα. Η δομή του κειμένου στη συνέχεια είναι συνεπής προς το πρώτο μέρος. Δηλαδή όταν άρχισε το ξεκαθάρισμα των λογαριασμών πρώτος πήγε ο δούλος που είχε λάβει τα πέντε τάλαντα και παρουσίασε τα αποτελέσματα της μακρόχρονης προσπάθειας και εργασίας του. Τόσο στον πρώτο , όσο και στο δεύτερο, ο άνθρωπος εκείνος απάντησε με τον ίδιο τρόπο και βράβευσε και τους δύο: ευ, δούλε αγαθέ και πιστέ!

Παράλληλα όταν προσέρχεται ο δούλος που είχε λάβει μόνο ένα τάλαντο το είχε

κρύψει στη γη, γατί όπως γνωρίζουμε και από παλαίοτερα οι άνθρωποι έκρυβαν τα χρήματά τους και άλλα πολύτιμα αντικείμενα κάτω στο χώμα .Ένα τάλαντο ήταν ισάξιο με 6000 δηνάρια. Ένα δηνάριο ισοδυναμούσε με το ημερομίσθιο ενός εργάτη. Επομένως και το ένα τάλαντο ήταν αξιοσέβαστο ποσό χρημάτων. Για το λόγο αυτό ο λόγος του οικοδεσπότη που είπε στους προηγούμενους, «επι ολίγα ης πιστός, επι πολλών σε καταστήσω» δεν έχει αναφορά στο ποσό και στην αξία των πέντε ή των δύο ταλάντων που τους είχε εμπιστευθεί, επρόκειτο για μεγάλο στην ουσία ποσό , αλλά στο βαθμό εμπιστοσύνης και πιστότητας που απέδειξαν οι δυο πρώτοι δούλοι.
Η διήγηση της παραβολής τόσο στον Ευαγγελιστή Ματθαίο, όσο και στον Λουκά δίδει περισσότερο χρόνο σημασία και προσοχή στη συνάντηση του τρίτου δούλου με τον Κύριο του. Το ερώτημα που δημιουργείται είναι για το ποια θα ήταν η δικαιολογία του δούλου που είχε κρύψει το τάλαντο στη γη και ποια θα ήταν η απάντηση του Κυρίου του. Η αντίδραση των ακροατών είχε στραφεί ευνοϊκά προς τον τρίτο δούλο. Ωστόσο παραθέτουμε τους λόγους του τρίτου δούλου για να φανεί η δύναμη τους και η πεποίθηση με την οποία δικαιολογούσε την πράξη του. «Κύριε ,είπε εγνών σε ότι σκληρός άνθρωπος , θερίζων όπου ουκ έσπειρας και συνάγων όθεν διεσκορπίσας, και φοβηθείς απελθών έκρυψα το τάλαντον σου εν τη γη, ιδε έχεις το σον»

Ήξερα είπε στον Κύριο του, πως είσαι σκληρός άνθρωπος. Θερίζεις εκεί που δεν έσπειρες και συνάζεις καρπούς εκεί που δεν φύτεψες. Γι αυτό φοβήθηκα και πήγα και έκρυψα το τάλαντο σου στη γη. Σου το παραδίδω ακέραιο . Ο τρίτος δούλος δικαιολογεί την συνολική του στάση και τη συμπεριφορά του πρώτον όσον αφορά τον εαυτό του από τον φόβο που τον διακατείχε από πιθανή αποτυχία που θα επέφερε και την τιμωρία του και κατά δεύτερον όσον αφορά τον Κύριο του από το γεγονός ότι τον έκρινε σκληρό και τιμωρό. Η απάντηση του Κυρίου σε αυτή την κριτική του δούλου του ήταν άμεση. Κρίνει ο κύριος ότι όσα είπε επρόκειτο για στείρα δικαιολογία, γιατί ουσιαστικά ο λόγος της συμπεριφοράς του δεν ήταν φόβος για τη σκληρότητα του κυρίου του , αλλά το γεγονός ότι ο ίδιος είναι πονηρός και οκνηρός. Η κρίση του δούλου ότι Κύριος του είναι σκληρός και θερίζει όπου δεν έσπειρε ή μαζεύει καρπούς εκεί που δεν φύτεψε, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και για άλλο λόγο : ότι ζήτησε ξεκαθάρισμα λογαριασμών από εκείνους στους οποίους εμπιστεύτηκε τάλαντα και όχι από άλλους.

Εντούτοις ο Κύριος ζήτησε από τους προϊσταμένους να αφαιρέσουν το μοναδικό τάλαντο από τον τρίτο δούλο και να δώσουν στον πρώτο με τα δέκα τάλαντα. Εδώ φαίνεται η σχέση της παραβολής με τη έσχατη κρίση.
Παράλληλα πρέπει να δούμε και την στάση των Ιουδαίων απέναντι στο νόμο του Μωυσέως μέσα στη συμπεριφορά του τρίτου δούλου. Οι Ιουδαίοι είχαν αντίληψη

ότι ο Νόμος έπρεπε να φυλαχθεί ακέραιος και να προφυλαχθεί από την βεβήλωση και επομένως έτσι έπρεπε να φυλαχθεί όπως το τάλαντο στη γη. Επιπρόσθετα η δικαιολογία που προβάλλει ο τρίτος δούλος για την αιτία αποκρύψεως του ταλάντου στο έδαφος φανερώνει την αντίληψη που είχαν οι ίδιοι για τον Θεό. Οι Ιουδαίοι έκριναν ότι ο Θεός είναι αυστηρός κριτής και τιμωρός. Αυτήν την αντίληψη περί Θεού θέλει να ανατρέψει ο Χριστός με την παραβολή των ταλάντων. Ο Χριστός είπε στους Ιουδαίους ότι θα έπρεπε να συμπεριφερθούν με ευθύνη για να καρποφορήσει ο λόγος του Ευαγγελίου. Ο Θεός που έδωσε τα τάλαντα δεν τα έδωσε με σκοπό να τα πάρει πίσω ο ίδιος, αλλά και σ εκείνον που έδωσε τα πέντε του άφησε και τα δέκα και του πρόσφερε ακόμα και το ένα του πονηρού και του οκνηρού δούλου. Και σ ΄ εκείνον που πήρε δυο , του άφησε τα επι πλέον δύο που κέρδισε.

Τάλαντα είναι χαρίσματα από το Θεό αλλά ο Θεός δεν λαμβάνει υπόψη το αποτέλεσμα αλλά το μέγεθος της προσπάθειας που φανερώνει τη δική μας ευθύνη απέναντι στο Θεό και στους ανθρώπους. Καλούμαστε σε αγώνα για αύξηση των χαρισμάτων που ο Θεός μας πρόσφερε ως δωρεά. Καλούμαστε επίσης να αξιοποιήσουμε σωστά τα χαρίσματα μας , για το δικό μας καλό , αλλά και των συνανθρώπων μας και κυρίως προς δόξα Θεού.
Ο Θεός δεν είναι σκληρός και τιμωρός όπως τον ήθελαν οι Ιουδαίοι αλλά ο Θεός είναι αγάπη . Και η σχέση των ανθρώπων με το Θεό Πατέρα δεν δημιουργεί αισθήματα φόβου και καχυποψίας αλλά αναπτύσσει το αίσθημα της ευθύνης του ανθρώπου.